

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

31.01.2018 № 08-205

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України

Парубію А. В.

Щодо результатів аудиту
ефективності

Шановний Андрію Володимировичу!

Рахункова палата на засіданні за участю керівництва Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – Комісія) розглянула результати аудиту ефективності використання нею коштів державного бюджету на державне регулювання ринку цінних паперів та інформує про затвержені висновки.

У 2016–2017 роках на фінансування Комісії було витрачено 136,2 млн грн бюджетних коштів, що відповідало бюджетним призначенням. Водночас нормативно-правова база щодо регулювання ринку цінних паперів застаріла та не відповідає світовим вимогам. Як наслідок, не досягнуто визначеної Законом України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» мети державного регулювання ринку цінних паперів – створення умов для ефективної мобілізації та розміщення учасниками ринку цінних паперів фінансових ресурсів з урахуванням інтересів суспільства.

Отже, фондовий ринок України характеризується низькою капіталізацією, дефіцитом високоліквідних цінних паперів і домінуванням позабіржового сегмента (понад 73 відс. обсягів торгів).

Оскільки законодавство України у сфері державного регулювання ринків цінних паперів остаточно так і не приведене у відповідність із кращими світовими практиками, подальша реструктуризація ключових процесів, включаючи механізми управління Комісією, процедури оперативного прийняття нею рішень, відповідальність, систему внутрішнього контролю і запобігання операційним ризикам, не завершена, що продовжує створювати відповідні ризики у питаннях захисту прав інвесторів.

Так, Комісією на постійній основі проводиться нормотворча діяльність, орієнтована на створення фінансової системи, спрямованої на забезпечення

сталого економічного розвитку держави за рахунок ефективного перерозподілу фінансових ресурсів в економіці на засадах розбудови повноцінного ринкового конкурентоспроможного середовища згідно зі стандартами ЄС, проте спрямовані на комплексне реформування фінансового сектору законопроекти не прийняті. Як наслідок, Комісія об'єктивно не могла забезпечити ефективного регулювання відносин у зазначеній сфері.

НКЦПФР не забезпечено своєчасного реагування на суспільно-політичні виклики, які постали перед Україною у зв'язку з анексією Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, та не було вжито дієвих заходів для забезпечення вимог законодавства щодо захисту прав інвесторів та запобігання уникненню порушень професійними учасниками фондового ринку, розташованими в зоні проведення АТО.

Зокрема, виконання вимог законодавчих актів, прийнятих Верховною Радою України ще у 2014 році з метою якомога скорішого унормування правового режиму та здійснення економічної діяльності на анексованій території, було забезпечено Комісією тільки на початку 2015 року.

При цьому прийняте Комісією рішення від 13.03.2015 № 344 щодо зупинення внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів емітентів, зареєстрованих і розташованих на тимчасово окупованій території, а отже, і підконтрольній на сьогодні невизнаній владі Криму, не забезпечує повною мірою припинення обігу їх цінних паперів на ринку України.

Тільки наприкінці грудня 2014 року щодо депозитарних установ, розташованих на тимчасово непідконтрольній території Донецької та Луганської областей, Комісією запроваджено механізми запобігання зловживанням із цінними паперами, але відповідальність цих установ у вигляді позбавлення їх ліцензії на здійснення депозитарної діяльності у разі невиконання ними вимог НКЦПФР не передбачена.

Рішенням Комісії від 03.03.2015 № 282 професійним учасникам фондового ринку (торговці цінними паперами, компанії з управління активами та корпоративні інвестиційні фонди) лише рекомендовано утриматися від певних відносин щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, поданих учасниками, які включено до сформованого цим рішенням НКЦПФР Переліку учасників фондового ринку на території АТО та тимчасово окупованій території.

Протягом 2016–2017 років Комісія забезпечувала виконання функцій щодо здійснення контролю за професійними учасниками фондового ринку, емітентами і суб'єктами первинного фінансового моніторингу, однак результативність і ефективність її роботи із застосування щодо учасників ринку штрафних санкцій за допущені ними правопорушення залишається низькою.

Так, із-понад 70 млн грн штрафних санкцій, нарахованих Комісією протягом 2016 року та 9 місяців 2017 року, сплачено порушниками лише 5 млн грн, або 7 відсотків.

Однією з причин низьких показників фактичної оплати штрафних санкцій є відсутність налагодженої співпраці структурних підрозділів Комісії, відповідальних за виявлення порушень законодавства на професійному ринку та ведення претензійно-позовної роботи.

Зокрема, за підсумками I півріччя 2017 року підрозділами Комісії, відповідальними за правозастосування, примусове стягнення штрафних санкцій забезпечено лише на 2 відс. суми їх загального нарахування. Ще 4 відс. штрафних санкцій сплачено професійними учасниками ринку добровільно. Надходження до бюджету 94 відс. нарахованих санкцій на суму майже 28 млн грн Комісією так і не забезпечені.

Інформуючи про результати аудиту, Рахункова палата пропонує сприяти ухваленню законопроектів, спрямованих на вдосконалення чинного законодавства у сфері державного регулювання цінних паперів та фондового ринку і виконання міжнародних зобов'язань України стосовно збільшення повноважень, незалежності та інституційної спроможності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку: «Про ринки капіталів та регульовані ринки» від 01.09.2017 № 7055; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту інвесторів від зловживань на ринках капіталів» від 06.04.2017 № 6303; «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо захисту інтересів від зловживань на ринку капіталу» від 06.04.2017 № 6304 і «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо захисту інтересів від зловживань на ринку капіталу» від 06.04.2017 № 6305.

З повагою

Т. в. п. Голови

О. С. Яременко